

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.пс.н. Майяна Милчева Митевска,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология – Детска психология), обявен в Държавен вестник, бр. 92 от 18.11.2022 г.

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 92 от 18.11.2022 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Психология“ към Педагогически факултет, като кандидат участва **доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева** от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № Р33-РД-21-69 от 18.01.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „**професор**“ в ПУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология- Детска психология), **обявен за нуждите на** катедра Психология към Педагогически факултет.

За участие в обявения конкурс са подадени документи от доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева - единствен кандидат от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

1. Молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
2. Автобиография по европейски формат;

3. Диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“ - оригинал с приложение;
4. Диплома за образователна и научна степен „доктор“ - оригинал;
5. Свидетелство за академична длъжност „доцент“ - оригинал;
6. Списък на научните трудове;
7. Научни трудове (копия на публикациите);
8. Справка за спазване на минималните национални и допълнителните факултетни изисквания;
9. Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
10. Анотации на материалите по чл. 76. от ПРАСПУ (на български и английски език):
 - 10.1. анотации на материалите по чл. 76. от ПРАСПУ на български език;
 - 10.2. анотации на материалите по чл. 76. от ПРАСПУ на английски език;
11. Самооценка на приносите (на български и английски език):
 - 11.1. самооценка на приносите на български език;
 - 11.2. самооценка на приносите на английски език;
12. Списък на цитиранията и копия на публикациите с цитирания;
13. Разделителни протоколи;
14. Удостоверение за трудов стаж;
15. Документи за учебна работа;
16. Документи за научноизследователска дейност;
17. Документи съобразно допълнителните изисквания на Педагогическия факултет;
18. Други документи.

Кандидатът доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева за рецензиране по конкурса е приложила 48 научни труда: 1 монография, 3 студии, 42 статии, 1 глава от колективна монография в съавторство, 1 учебно помагало.

Приемат се за рецензиране изброените научни трудове - те са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка. Не се рецензират научните трудове по дисертацията и хабилитацията за „доцент“ и научните трудове извън проблематиката на конкурса. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е спазило необходимите изисквания от Правилника на ПУ. Представени са и документи

(във вид на служебни бележки) за участие и в допълнителни проекти, извън инициативите от ПУ.

Към **Минималните национални изисквания** за научната, преподавателска и/или художествено-творческата или спортната дейност на кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичната длъжност „професор“ по научни области/или професионални направления от *Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България* **Педагогическият факултет** поставя следните **допълнителни изисквания**:

1.1. Към броя на точките, формирани при **показателите от група Г**, от кандидатът се изискват допълнително минимум 80 точки.

Към броя на точките, формирани при показателите от група Г, кандидатката доц. д-р К. Тагарева има допълнително **382,4 точки**.

1.2. Кандидатът да участва в конкурса с поне две публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световно известните бази данни с научна информация (Scopus и/или Web of Science) по научната специалност на конкурса.

Доц. д-р Кирилка Тагарева участва в конкурса с две публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световно известните бази данни с научна информация (Scopus и/или Web of Science) по научната специалност на конкурса:

- Tikhomirova T. N., **Tagareva K. S.**, Kuzmina Y. V., Malykh S. B. (2022). Adaptation of the Russian-Language Version of the Questionnaire “Intrinsic Motivation and Ability of Self-Perception”. *Siberian Journal of Psychology*. № 84. 27-48. ISSN 1726-7080, Ref. Web of Science http://journals.tsu.ru/psychology&journal_page=archive&id=2225; DOI: 10.17223/17267080/84/2

- **Тагарева, К.**, Герева, М. (2022). Творческа мотивация и процъфтяване: индивидуално-психологически аспекти. *Философия*. 31, № 2, 172-190, НИОН „Аз-буки“ (ISSN 1314–8559) <https://azbuki.bg/en/uncategorized/tvorcheska-motivacziya-i-proczaftyavane-individualno-psi-hologicheski-aspekti/> <https://doi.org/10.53656/phil2022-02-06>

1.3. Към броя на точките, формирани при показателите от група Д, от кандидатът се изискват допълнително минимум 30 точки.

Към броя на точките, формирани при показателите от група Д, кандидатката доц. д-р К. Тагарева има допълнително минимум **615 точки**.

1.4. Кандидатът да е автор или съавтор на едно университетско учебно пособие.

Доц. д-р Кирилка Тагарева е автор на **едно университетско учебно пособие**: Тагарева, К. (2017). Психология на развитието в ранна възраст. Диагностика. Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, с. 171, ISBN 978-619-202-223-5

Кандидатът е ръководил пет успешно защитили докторанти.

Доц. д-р Кирилка Тагарева е регистрирана в списъка на хабилитираните лица с наукометрични показатели в НАЦИД. <https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/37840>

2. Кратки биографични данни (на кандидата)

Кандидатът доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева е „Доктор по психология“ – 05.06.05 Педагогическа и възрастова психология, „доцент“ - 05.06.05 по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология). Понастоящем е ръководител на катедра „Психология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Владее руски и английски.

Членува в Съюза на учените в България, Дружество на психолозите в България.

Участва в редколегии на редица научни издания.

Участва в Експертни групи към Национална агенция по акредитация.

Преподавателския, научния и професионалния опит е във връзка с обявения конкурс.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност

Изискванията към учебната дейност във ВУЗ през последната активна година на кандидата (минимален брой точки – 30) е изпълнен. Кандидатката има 148 точки. От справките за учебна натовареност се вижда, че доц. д-р Кирилка Тагарева има необходимия годишен хорариум, образуван от лекции, семинари, извънаудиторни занятия, осигурени със съответните автори помагала с лекции при ОКС Бакалавър и Магистър.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Научната и научно-приложна дейност на доц. д-р Кирилка Тагарева се изразява в публикации, статии в реферирани и индексирани журналы, учебно помагало, монография, участия в научни форуми.

Не са открити монографии, статии, свидетелства, класифицирани по тематика или друг признак и редуциране поради съвпадение или припокриване (с участия в други процедури).

Разпределението на научните трудове в страната и в чужбина, е както следва: 39 в страната и 9 в чужбина: по вид: монография – 1 брой; статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация- 2 броя; статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 40 броя; студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове -3 броя; глава от колективна монография -1 в съавторство; университетско учебно пособие – 1.

По език, на който са написани: на български език – 36 броя; на руски език – 9 броя; на английски език – 3 броя.

По брой на съавторите: самостоятелни – 39 броя; с един съавтор – 7 броя; с двама съавтори – 1 брой; с трима съавтори – 1 брой.

Проектната дейност на доц. д-р Кирилка Тагарева до момента се свързва с участие и ръководство на дванадесет вътрешно-университетски и общо-университетски проекти в областта на конкурса.

Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Съдържателният анализ на основните научни, научно-приложни, приложни и методически приноси сочи, че са изследвани различни възрастови периоди, редица психологически конструкти, техните специфични особености и взаимовръзки, на базата на които са изведени модели, приложими в практиката.

Специално внимание следва да се отдели на представената **монография - хабилитационен труд**: Тагарева, К. С. (2020). *Общуване, привързаност и родителско отношение в детска възраст*. С., 148 с., Спектър, ISBN 978-619-188-464-3; COBISS.BG-ID – 43032072, както и на публикувана **глава от колективна монография** Тагарева, К. и Г.

Славчева-Андонова (2022). Психологически аспекти на развитие на ключови компетентности чрез прилагане на електронни образователни ресурси. – В: Развитие на ключови компетентности чрез прилагане на електронни образователни ресурси. Пловдивско университетско издателство: ISBN 978-619-202-803-9. 38-65.

Хабилитационният труд се центрира върху специфичните особености, съпътстващи развитието в детска възраст, изведена в заглавието. Откроява се основният принос, произтичащ от анализа на централните операционални конструкти на модела – формите на общуване (ситуативно-личностно; ситуативно-делово; извънситуативно-познавателно; извънситуативно-личностно) – за българската култура. Обособени са техните параметри и показатели като психодиагностични критерии. Диалогът с читателя е воден умело през призмата на задълбоченото научно обяснение на проучените психо-социални процеси. Следва да се обърне специално внимание на новите емпирични доказателства за условията, при които възниква общуването с връстника: поэтапното установяване на потребност от общуване с връстника и разкриване на субектните качества у него. Емпирично е доказана ефективността на специален метод за развитие на детските взаимоотношения в предучилищна възраст, съставен от комплекс от 12 съвместни игри, който може да бъде използван от психолози и учители в детските градини за изграждане на добри партньорски отношения между връстници на 5-6 годишна възраст.

Монографичният труд представя актуална проблематика, която е представена и анализирана задълбочено. Другите, представени по конкурса, трудове утвърждават компетентната оценка в изследваните области, свързани с разбиране на детското развитие, социалната адаптация и социализация, идентичността и толерантността. Учебното помагало Тагарева, К. (2017). Психология на развитието в ранна възраст. Диагностика. Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, с. 171, ISBN 978-619-202-223-5 надгражда придобитите знания на студентите от специалност „Психология“ и разгръща значимата роля на психологичното знание при формиране на ценностно – рационалния подход към образованието и жизнените дейности на студентите.

Представените цитирания са общо 98 броя основно през последните години. От тях: цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 4 броя; цитирания в монографии и колективни то-

мове с научно рецензиране – 37 броя; цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране – 57 броя.

Основни научни и учебно-методически приноси в трудовете на кандидата

Приносите в трудовете на доц. д-р Кирилка Тагарева могат най-общо да бъдат характеризирани като:

- Осветляване на социализацията в контекста на детското развитие - общуване, реч, предметна дейност, игра.
- Разкриване и доказване на факторите на общуването с възрастни и връстници в съвременното общество.
- Формулирани на нови идеи през разбиранията на ситуативно-деловото общуване с близък възрастен върху отношенията на привързаност при деца на възраст от една до три години.
- Извеждане на множество аспекти на родителското отношение в съвременния дискурс на нейното практическо приложение - предложена е българска версия на диагностиката на родителското отношение спрямо личностно и нормативно начало.
- Предложена е нова, оригинална диагностика на общуването с възрастния и речта на деца на пет-шестгодишна възраст с характеристика на основните параметри, показатели, диагностични ситуации, скали за оценка, протоколи и препоръки за изготвяне на заключението от диагностиката.
- Предложени са програми за ранна детска интервенция при деца в риск и техните семейства.
- Представена е система за клинично оценяване на смущенията в привързаността и е осигурено ново емпирично доказателство за спецификата на емоционалното привързване на децата от институции.

4. Оценка на личния принос на кандидата

В съответните публикации, представени в конкурса, формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на кандидата Кирилка Тагарева.

5. Критични забележки и препоръки.

Нямам съществени критични бележки по отношение на научната и публикационната дейност на кандидата, които биха променили моята положителна оценка.

6. Лични впечатления.

Кандидатката доц. д-р Кирилка Тагарева е доказала административен и организационен опит.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от *доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева* отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и за длъжността „доцент“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на *доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева* е несъмнена.

Постигнатите от *доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева* резултати в учебната и научно-изследователската дейност, **напълно** съответстват на минималните национални и допълнителните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше обра-

зование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология – Детска психология).

12.03.2023 г.

Рецензент:

(подпис)

Проф. д.пс.н. Майяна Митевска